

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-157>

УДК 336

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ РЕГІОНІВ

THEORETICAL FOUNDATIONS OF ENSURING FINANCIAL AUTONOMY OF REGIONS

Плахотнюк Володимир Віталійович
аспірант кафедри,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8555-0698>

Plahotniuk Volodymyr
State Tax University

Нинішні реформи та економічні виклики вимагають глибокого розуміння фінансової самостійності регіонів як ключового аспекту сталого розвитку. Стаття присвячена вивченню теоретичних аспектів забезпечення фінансової самостійності регіонів та їх впливу на економічну стійкість територіальних одиниць. Метою статті є систематизація теоретичних матеріалів з метою розкрити сутність забезпечення фінансової спроможності регіонів. Зокрема, аналізуються основні теоретичні концепції та моделі, що визначають фінансову самостійність регіонів. Визначено економічну сутність місцевих бюджетів, як складної багатоаспектної категорії, проаналізовано функції місцевих бюджетів в системі економічних відносин. Дано характеристику фінансової стійкості місцевих бюджетів та подано основні підходи до її забезпечення. Охарактеризовано податкові та адміністративні зміни у функціонуванні місцевих бюджетів в результаті реформи децентралізації.

Ключові слова: місцевий бюджет, бюджетна система, фінансова самодостатність, фінансова спроможність, регіональний розвиток, децентралізація.

Current reforms and economic challenges present the scientific community with the task of a profound exploration of the financial autonomy of regions as a crucial factor for sustainable development. The article aims to systematize theoretical concepts focused on studying the financial autonomy of regions and to reveal its impact on the economic stability of territorial units. The main directions of analysis include the examination of theoretical concepts and models detailing the financial autonomy of regions. The economic essence of local budgets is highlighted, and their functionality in the system of economic relations is discussed. The complexities and multifaceted nature of this category are analyzed, uncovering key aspects of their influence on the financial state of regions. Special attention is given to identifying factors affecting the level of financial autonomy of regions, such as regional management, financial regulation systems, and fiscal policies. The article scrutinizes the financial stability of local budgets and proposes fundamental approaches to ensuring it. The impact of tax and administrative changes on the functioning of local budgets, resulting from decentralization reforms, is outlined. A deep analysis of decentralization reforms has revealed a significant impact on the financial autonomy of regions. Changes in the system of local budgets, defined by tax and administrative reforms, have become critical for the establishment of financial autonomy. Observing the dynamics of local budgets' development in the context of these changes has revealed important trends. An analysis of the resource provision of regions has identified substantial differences, determining their ability to effectively manage financial resources. The article's focus is on uncovering the role of local budgets as a tool for stimulating the development of regional economies and enhancing their competitiveness. Prospects for studying the dynamics of expenditures and revenues of regional budgets allow understanding the effectiveness of reforms in achieving financial stability. The examination of the adaptation of local budgets to new conditions is a key element in the analysis, revealing the main challenges and opportunities that regions face in terms of financial autonomy. The conclusions of the article are aimed at enhancing the role of regions in sustainable economic development and ensuring their stability in the conditions of globalization.

Keywords: local budget, budgetary system, financial autonomy, financial capacity, regional development, decentralization.

Постановка проблеми. Забезпечення фінансової самостійності регіонів є важливим елементом економічного розвитку держави. Створивши умови, при яких регіони більше ніж на половину зможуть фінансово забезпечувати себе самостійно, держава зменшить навантаження на державним бюджет, зокрема на щорічне виділення трансфертів та зможе спрямовувати ці кошти на розвиток економіки та капітальні інвестиції. З 2014 року в Україні проводиться реформа децентралізації, одним з головних завдань якої є підвищення фінансової самостійності регіонів. Однак значну частину фінансових проблем регіонів не було вирішено. Позитивні зміни відбулись лише в регіонах, які і до початку реформи були фінансово спроможними. Збільшився показник диспропорційного розвитку регіонів, значна частина новоутворених громад мають низьку фінансову спроможність. В таких умовах виникає потреба у пошуку нових, інноваційних методів забезпечення фінансової самостійності регіонів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему забезпечення фінансової самостійності регіонів досліджували чимало вчених економістів, зокрема: В. В. Валігура, І. С. Волохова, І. О. Луніна, О. Є. Дахнова, О. Ю. Матвеева, М. О. Кужелєв, Т. А. Коляда, А. В. Нечипоренко, О. С. Сокирко, М. О. Слатвінська, Н. Б. Татарин, А. В. Руснакта, С. І. Юрій та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значні напрацювання з даної теми, через нестабільний розвиток економіки, вплив кризових факторів на бюджетну систему країни, наявність в Україні депресивних регіонів – дослідження проблеми забезпечення фінансової самостійності регіонів залишається актуальним. Зокрема платники податків та органи місцевого самоврядування досі мають низький рівень фінансової грамотності щодо формування та використання коштів місцевих бюджетів з метою забезпечення фінансової стабільності регіону. Відповідно виникає потреба у формуванні систематизованого теоретичного матеріалу щодо функціонування місцевих бюджетів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основними цілями статті є систематизація теоретичних матеріалів з метою розкрити сутність забезпечення фінансової спроможності регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних нестабільних економічних умовах, в яких перебуває економіка

України та світу, збільшується роль місцевих бюджетів, адже вони призначені для перерозподілу фінансових ресурсів держави між окремими групами населення, а також галузями економіки на рівні адміністративно-територіальних одиниць (областей, районів, громад). Місцеві бюджети є важливою ланкою бюджетної системи держави, ефективність їх виконання дозволяє оцінити фінансову самостійність регіону, його інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність.

Сучасна бюджетна система України має три рівні та складається з державного бюджету та місцевих бюджетів, до яких входять бюджет АР Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування (періодизація розвитку системи місцевих бюджетів в умовах незалежності України подана у додатку А). Місцеві бюджети насамперед покликані вирішувати задачі місцевих рівнів, чим більше регіональних завдань місцева влада може вирішити за рахунок власних коштів, тим більшим є рівень фінансової самостійності регіону [4].

Доцільно розглянути кілька підходів до визначення поняття «місцевий бюджет» (табл. 1). На основі наведених підходів до визначення поняття місцевих бюджет у табл. 1, можемо визначити, що попри розбіжності у визначенні поняття «місцевий бюджет», його можна розглядати у двох аспектах [20]:

– по-перше, як організаційну форму мобілізації частини фінансових ресурсів у розпорядження органів місцевого самоврядування (далі – ОМС);

– по-друге, як систему фінансових відносин, які виникають між місцевими та державним бюджетами, а також в самих місцевих бюджетах при формуванні їх дохідної та видаткової частин.

Крім визначень поняття місцевого бюджету, доцільно розглянути також суміжні до нього поняття, які наведені у Бюджетному кодексі України [2]:

1) бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій і завдань, які виконуються відповідно органами державної влади, органами влади АР Крим, ОМС протягом бюджетного періоду;

2) бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, а також їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети ОТГ;

3) бюджети об'єднаних територіальних громад – бюджети ОТГ, створених відповідно

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «місцевий бюджет»

Автор	Визначення
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	«план утворення і використання фінансових ресурсів громади, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування» [1]
Бюджетний кодекс України	«бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування» [2]
О. П. Кириленко	«місцеві бюджети є фінансовим планом розвитку певної території, в якому відображаються найважливіші завдання місцевої влади та очікувані результати діяльності» [3]
К. В. Павлюк	«місцеві бюджети – це фонди фінансових ресурсів, призначені для реалізації завдань і функцій, покладених на органи самоврядування» [4]
В. І. Мельник, А. С. Зілінська	«це обов'язковий документ у вигляді рішення про місцевий бюджет, який юридично забезпечує організацію бюджетного процесу на місцевому рівні» [5]
Л. І. Карамушка	«місцеві бюджети є вагомою складовою системи бюджетного регулювання та дієвим інструментом фінансово-бюджетної політики країни» [6]
О. І. Чугунов	«місцевий бюджет є важливим інструментом впливу на розвиток економічної та соціальної сфери адміністративно-територіальної одиниці» [7]

Джерело: складено автором

до закону та перспективного плану формування територій громад, а також бюджети ОТГ, визнаних Кабінетом Міністрів України спроможними в порядку, встановленому законом.

Організаційною формою розвитку місцевих бюджетів виступає структура бюджетної системи, яка включає конкретно визначенні види місцевих бюджетів, через які здійснюється організація взаємовідносин за законодавчо визначеними нормами та вимогами. Ретельно визначена структура і особливості взаємовідносин між бюджетами різних рівнів забезпечує [8]:

– по-перше, єдність побудови та взаємозалежність системи внутрішньобюджетних відносин і форм державного і адміністративно-територіального устрою;

– по-друге, можливість зі сторони держави забезпечити ефективний вплив на процес формування міжбюджетних відносин, міжтериторіальний розподіл суспільного продукту, а також регулювання економічних відносин і пропорцій виробничо-господарського потенціалу у різних регіонах через використання різних методів і важелів примусу.

В. М. Попов стверджує: «значущість ролі місцевих бюджетів полягає в її різноманітності, адже вони є: фінансовою базою місце-

вого самоврядування; планами формування і використання фінансових ресурсів територіальних утворень; важливим чинником економічного розвитку і фінансової стабільності; інструментом реалізації державної регіональної політики; інструментом макроекономічного регулювання; важелем здійснення перерозподільних процесів; основним важелем фінансового вирівнювання; головним джерелом фінансових ресурсів для утримання і розвитку місцевого господарства, розв'язання місцевих проблем» [9].

Економічна сутність місцевих бюджетів полягає у формуванні грошових фондів, які є основним фінансовим забезпеченням діяльності місцевих, а також селищних та сільських рад, використанні цих фінансових ресурсів на утримання, фінансування та розвиток соціальної інфраструктури, місцевого господарства. Таким чином, місцеві бюджети – це відповідний план формування та використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування. Перелік основних функцій місцевих бюджетів наведено у таблиці 2.

Розглядаючи місцеві бюджети, як систему економічних відносин, які виникають у процесі формування, розподілу та використання фондів фінансових ресурсів регіонів, можемо

Таблиця 2

Функції місцевих бюджетів

Функції	Зміст функції
Акумуляційна	передбачає оптимальне формування фінансової бази ОМС
Розподільча	передбачає розподіл чистого доходу між суб'єктами бюджетних відносин
Регуляторна	забезпечує вплив місцевих бюджетів на системний перебіг процесів у відповідній адміністративно-територіальній одиниці з ціллю досягнення планомірності фінансування відповідних суб'єктів, а також дотримання часових рамок
Облікова	передбачає чітку фіксацію руху обсягів грошових коштів між суб'єктами бюджетних відносин
Стабілізаційна	забезпечує системний вплив на обсяги споживання суспільства, а також рівень зайнятості, показники економічного розвитку та темпи інфляції тощо
Контрольна	передбачає забезпечення заходів щодо фінансового контролю впродовж бюджетного періоду
Функція забезпечення самостійності	забезпечує належний рівень самостійності адміністративно-територіальної одиниці у питанні фінансування, а також надання соціальних послуг та економічного розвитку території

Джерело: складено автором на основі [8]

визначити наступну структуру цих взаємовідносин:

- між центральними органами влади з однієї сторони та ОМС з іншої в контексті акумулювання доходів та їх розподілу між рівнями бюджетної системи, а також здійснення фінансування з коштів місцевого бюджету в процесі виконання відповідних завдань;
- між ОМС та населенням ОТГ в процесі формування та використання коштів;
- між ОМС та суб'єктами господарювання.

Розгляд місцевих бюджетів в розрізі взаємовідносин учасників бюджетного процесу на місцевому рівні дозволяє краще зрозуміти їхній економічний зміст та визначити роль місцевого бюджету у перерозподільчих процесах, зокрема взаємовідносини місцевих бюджетів можна розглядати у трьох формах – організаційній, економічно-фінансовій та суспільнополітичній (рис. 1).

Доцільно розглядати також суспільно-політичну форму місцевих бюджетів. Зазначимо, що така форма часто не враховується при дослідженні місцевих бюджетів, але враховуючи залежність економічних процесів (зокрема формування та виконання бюджетних коштів) від політичної ситуації в державі, це важливий для врахування чинник, адже місцеві бюджети виступають осередком перерозподілу суспільних фондів у територіальному, а також соціальному вимірах (суспільна роль місцевих бюджетів схематично подана на рис. 2).

Загалом, на основі проведеного теоретичного аналізу, можемо визначити, що місцевий бюджет є широким поняттям, що спричинено різноманітністю його функцій та широким спектром економічних відносин, які виникають у процесі формування та використання коштів місцевих бюджетів. Відповідно, доцільно розглянути комплексний підхід щодо визначення сутності місцевих бюджетів (табл. 3).

Об'єктивною потребою у формуванні нових економічних відносин в Україні є створення фінансово самостійних регіонів. Ефективність фінансової системи України може досягатися за умови забезпечення фінансової самостійності та фінансової спроможності окремої території. Як свідчить практика, влада на місцевому рівні сьогодні має справу зі складними проблемами, вихід з яких можливий лише шляхом запуску фінансового механізму для активізації фінансової самостійності, підвищення суспільного добробуту та економічного зростання регіонів [19].

Фінансову незалежність ОМС потрібно розглядати як здатність місцевих органів влади самостійно вирішувати питання, що належать до їх компетенції, за для забезпечення соціально-економічного розвитку території. З цієї причини бюджетам громад, як фінансовій основі ОМС належить особливе місце, а збільшення надходжень до місцевих бюджетів і водночас зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування – це доволі актуальні питання місцевих бюджетів як фінансової основи цього розвитку [11].

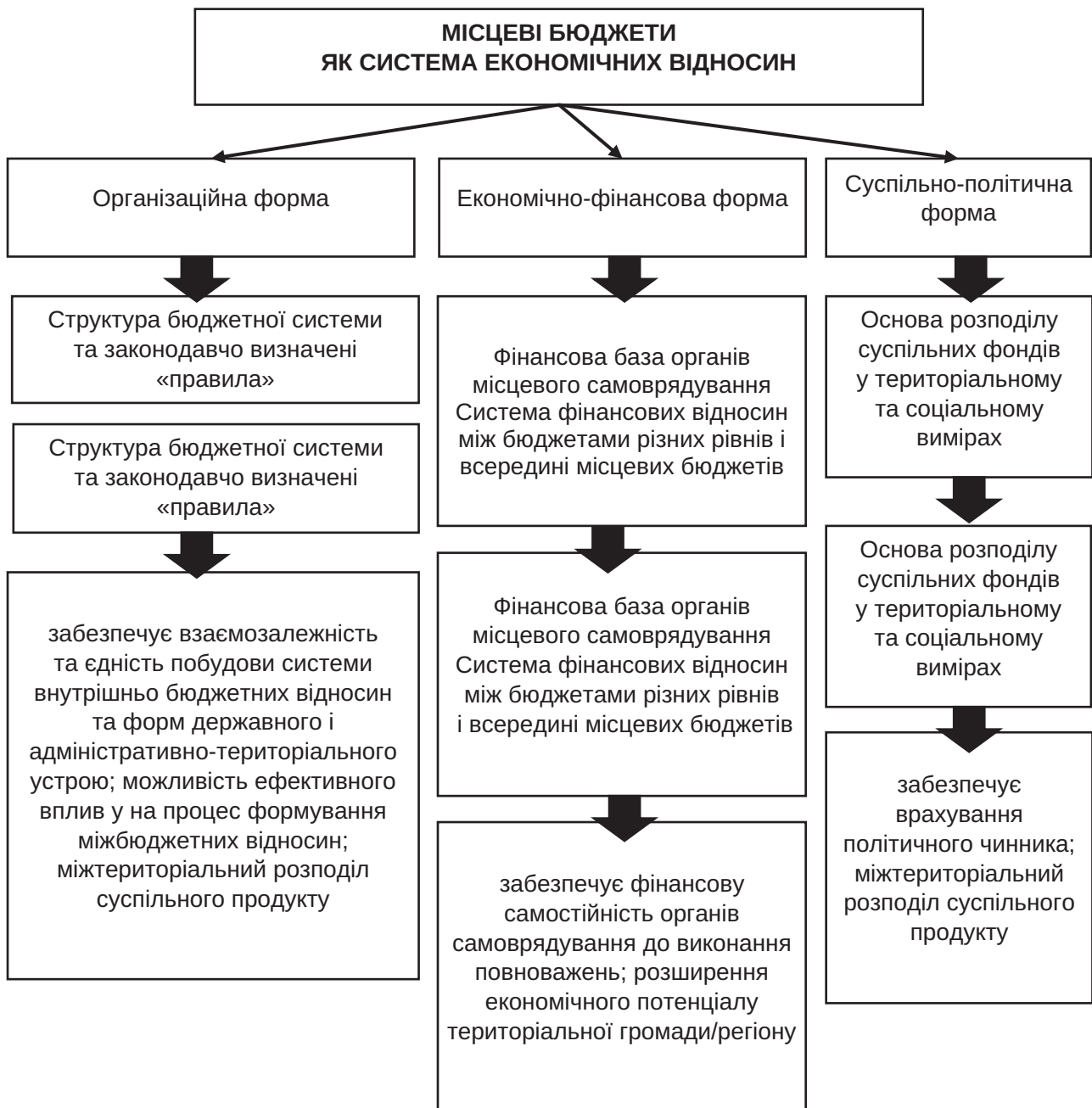

Рис. 1. Форми місцевих бюджетів як системи економічних відносин

Джерело: складено автором на основі [8]

Реальну фінансову самостійність регіонів забезпечує лише їх фінансова незалежність, у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року [12] відмічається, що самостійність місцевих бюджетів гарантується власними закріпленим за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрямок використання коштів місцевих бюджетів відповідно до зазначеного Закону [13].

Важливими складовими фінансової незалежності ОМС є логічна з точки зору економічної потреби децентралізація влади і чіткий розподіл відповідальності, а також повноважень, відповідно і фінансово-економічної бази між регіонами і центром, а також місцевими органами управління. Обсяг фінансової незалежності місцевого самоврядування повинен завжди бути закріплений у законодавчому порядку, тобто закон повинен чітко визначати функції ОМС згідно з їхнім чітким джерелом

Рис. 2. Суспільна роль місцевих бюджетів

Джерело: складено автором на основі [10]

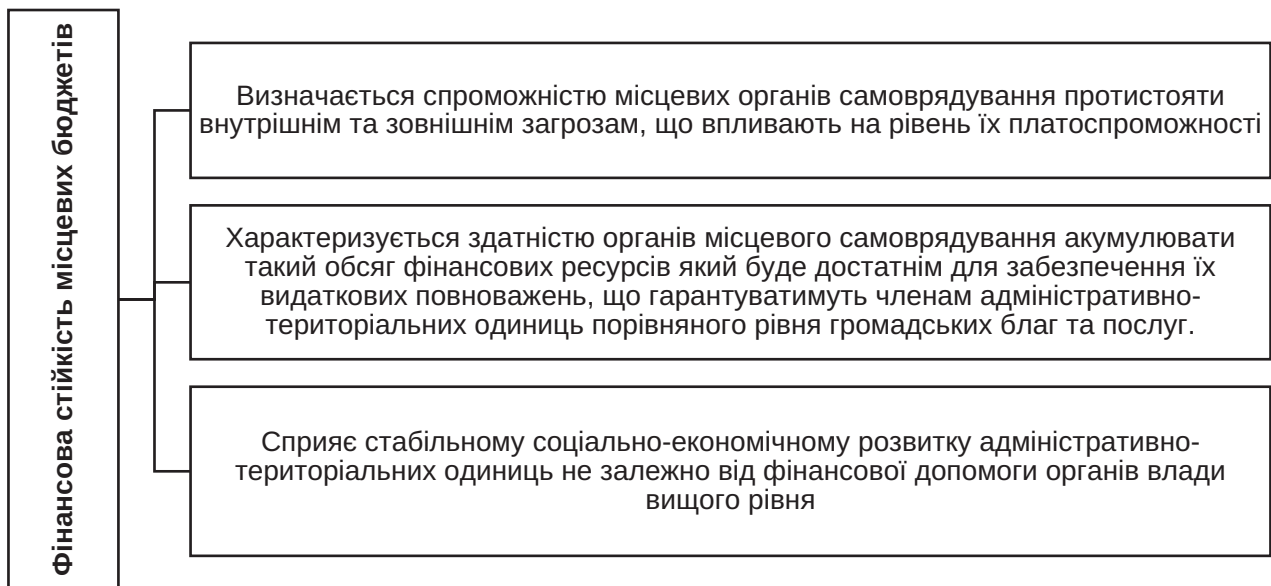

Рис. 3. Змістовні характеристики фінансової стійкості місцевих бюджетів

Джерело: складено автором на основі [7; 9; 11]

Таблиця 3

Категоріальний підхід до визначення сутності місцевих бюджетів

Категорія	Характеристика
Економічна категорія	система економічних відносин, які виникають щодо формування, розподілу, а також використання фондів фінансових ресурсів ОМС певного регіону з метою виконання покладених на них функцій
Правова категорія	нормативний документ, у якому чітко визначається склад, структура, а також обсяг доходів і видатків місцевого бюджету у розрізі основних напрямів фінансування, а також затверджує видатки бюджету розвитку та регламентує міжбюджетні відносини на рівні регіону
Фонд фінансових ресурсів	грошовий фонд, який виступає фінансовим забезпеченням діяльності ОМС
План доходів і видатків	кошторис у якому чітко вказані доходи і видатки певної адміністративно-територіальної одиниці, які сплановано до акумулювання, а також визначено для фінансування соціально-побутової інфраструктури та заходів, які передбачені відповідними планами соціально-економічного розвитку адміністративно-територіального утворення
Бюджет адміністративно-територіальної одиниці	частина бюджетних відносин, яка обумовлена чітко визначеним адміністративно-територіальним поділом і бюджетним устроєм країни та передбачає забезпечення системного формування та використання фондів грошових коштів для виконання відповідних функцій на конкретній території
Інструмент перерозподілу суспільного продукту	виступає інструментом перерозподілу суспільного продукту між різними сферами діяльності, зокрема різними соціальними групами населення з метою забезпечення пропорційності розвитку територій
Частина бюджетної системи	складова бюджетної системи, яка чітко визначає рамки взаємовідносин між: місцевим та державним бюджетом; місцевим бюджетом, а також населенням певного адміністративно-територіального утворення; місцевим бюджетом, а також суб'єктами господарювання, що діють на території громади; місцевими бюджетами різних рівнів при бюджетному регулюванні

Джерело: складено автором на основі [10]

ресурсів, які становитимуть фінансове забезпечення цих функцій [11]. Характеристика фінансової самостійності місцевих бюджетів схематично подана на рис. 3.

Підходи до підвищення фінансової самостійності регіонів повинні бути зорієнтовані на збільшення дохідної частини бюджету, скорочення видатків та підвищення рівня їх ефективності, а також на збільшення владних повноважень органів місцевого самоврядування.

Рівень фінансової самостійності регіонів України сьогодні збільшується шляхом надання більшої самостійності органам місцевого самоврядування у вирішенні питань власної компетенції та запровадження бюджетної децентралізації відповідно до європейських стандартів та вимог. Основними причинами реформи є: низький рівень фінансової самостійності, а також економічно-фінансової безпеки ОТГ, недосконале управління процесами формування та використання коштів

місцевих бюджетів у розрізі територій, також варто зазначити непропорційний розподіл та перерозподіл коштів між державою та регіонами. Зазначені вище фактори призводять до сповільнення темпів сталого розвитку регіонів України, що чітко відображається у диспропорційній динаміці розвитку показників фінансового забезпечення територіальних громад, які у свою чергу є основними суб'єктами соціально-економічного розвитку регіонів і країни загалом [11].

Загалом можемо визначити, що бюджетна децентралізація являє собою перенесення доходів або ж здійснення видатків коштів місцевих бюджетів на більш низький рівень уряду, при умові збереження фінансової відповідальності. Відповідно механізм формування доходів місцевих бюджетів при здійсненні даної реформи є гарантією її успішності.

Вагомою складовою забезпечення фінансової самостійності є самоврядування у сфері

фінансів. Принцип фінансової незалежності реалізується в тому, що дану систему кожен ОМС створює самостійно. Органи влади обирають внутрішню структуру, модель, визначають самостійно співвідношення між складовими елементами.

Бюджетна самостійність повинна системно формуватися в результаті реалізації бюджетного потенціалу ОТГ, зокрема у процесі реалізації фінансової незалежності її ОМС шляхом поєднання всіх можливостей забезпечення фінансової незалежності громади в питаннях формування, регулювання, а також використання місцевих бюджетів. Реалізацією бюджетного потенціалу фінансової основи ОМС передбачається виконання наступних груп завдань [10]:

- розширення повноважень ОМС щодо управління коштами місцевих бюджетів;
- поліпшення фінансового забезпечення ОМС;
- проведення оптимізації методів формування та організації структури бюджетних надходжень.

Фінансова самостійність регіонів може бути реалізована, якщо ОМС зможуть будувати власні фінансові системи на основі своїх рушень. Обсяг фінансової компетенції органів місцевого самоврядування має відповідати функціям і завданням, які покладаються на ці органи. Зокрема фінансова компетенція і чіткі повноваження повинні покладатись на відповідні адміністративні органи одного рівня. Фінансова компетенція ОМС обмежується настільки, наскільки є обмеженим інструментарій реалізації відповідних їм повноважень залишається у розпорядженні центральних органів влади.

Від рівня ефективності формування доходів місцевих бюджетів залежить також рівень їх фінансової самостійності, як і ступінь можливості виконання ОМС їхніх функцій,

зокрема, щодо соціального захисту населення, надання послуг з охорони здоров'я, освіти, розвитку житлово-комунального господарства. Однак варто зазначити, що, володіючи додатковими джерелами фінансування, а також ширшими повноваженнями, ОМС не здійснюють ефективну політику розвитку регіонів, що засвідчує про низький рівень фінансової грамотності ОМС.

Висновки. Отже, місцеві бюджети доцільно розглядати як сукупність законодавчо обґрунтованих фінансово-економічних відносин, які виникають між регіоном, з однієї сторони, а також державою, юридичними особами, фізичними особами та іншими бюджетами, з іншої сторони, через утворення та використання фондів грошових коштів місцевих органів влади, що відповідно забезпечує можливість виконання ОМС покладених на них функцій з метою соціально-економічного розвитку регіонів і поліпшення добробуту їх населення.

Визначено, що фінансова самостійність регіонів – це важлива складова ефективного економічного розвитку країни. Вона забезпечується розширенням прав органів місцевої влади, формуванням стійкої дохідної частини бюджету, а також ефективним використанням бюджетних коштів. Рівень фінансової самостійності регіонів у певній мірі також залежить від кількості та потужності підприємств, які працюють на його території, адже вони є платниками податків, які і є основним джерелом наповнення місцевих бюджетів. Підходом до забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів в Україні є реалізація реформи бюджетної децентралізації, якою передбачається децентралізація повноважень ОМС, а також становлення ефективної системи місцевих фінансів, а також яка ж інструментом регулювання регіонального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Верховна Рада України. 1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
2. Бюджетний кодекс України. Верховна Рада України. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Кириленко О. П., Даниленко А. І., Алимов О. М., Барановський О. І. Місцеві бюджети і міжбюджетні відносини у бюджетній системі України: монографія. Київ : Фенікс, 2008. 303 с
4. Опарін В. М., Павлюк К. В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія. Київ : КНЕУ, 2005. 240 с.
5. Мельник В. І., Зілінська А. С. Теоретичні аспекти визначення сутності та ролі місцевих бюджетів. *Управління розвитком*. 2017. № 3–4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2017_3-4_3

6. Карамушка Л. І. Місцевий бюджет як фінансова основа розвитку територіальних громад. *Економічний вісник університету*. 2014. № 23 (1). С. 206–210.
7. Чугунов О. І. Бюджети місцевого самоврядування як інструмент соціально-економічного розвитку територій. *Економічний вісник університету*. 2014. Вип. 23 (1). С. 261–266.
8. Квасній О. Р., Раделицький Ю. О. Місцеві бюджети в умовах децентралізації: теоретичні аспекти. *Фінансова політика*. 2018. № 5. С. 147–153.
9. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/bjudzhet/ptsm>
10. Кужелєв М. О., Плахотнюк В. В. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. *Економічний вісник університету*. 2018. № 36(1). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2018_36\(1\)_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2018_36(1)_36)
11. Сокирко О. С., Плахотнюк В. В. Аналіз стану доходів місцевих бюджетів при реалізації реформи бюджетної децентралізації. *Бізнесінформ*. 2019. № 7. С. 304–311.
12. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»: від 21 травня 1997 р. Верховна Рада України. 1997. № 24. Ст. 170.
13. Козинець І. Г. Фінансова самостійність місцевих бюджетів: проблеми забезпечення. *Молодий вчений*. 2014. № 6. С. 111–114.

REFERENCES:

1. Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine." *Verkhovna Rada of Ukraine*. 1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (in Ukrainian)
2. Budget Code of Ukraine. *Verkhovna Rada of Ukraine*. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (in Ukrainian)
3. Kyrylenko, O. P., Danilenko, A. I., Alimov, O. M., Baranovskyi, O. I. *Mistsevi biudzhety i mizhbiudzhetni vidnosyny u biudzhetsnii systemi Ukrainy* [Local budgets and interbudgetary relations in the budget system of Ukraine: monograph]. Kyiv: Phoenix, 2008. 303 p. (in Ukrainian)
4. Oparin, V. M., Pavliuk, K. V. *Finansova systema Ukrainy (teoretyko-metodolohichni aspekty)* [Financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects): monograph]. Kyiv: KNEU, 2005. 240 p. (in Ukrainian)
5. Melnyk, V. I., Zilinska, A. S. (2017) *Teoretychni aspekty vyznachennia sutnosti ta roli mistsevykh biudzhetyv* [Theoretical aspects of defining the essence and role of local budgets]. *Upravlinnia rozvytkom, Management of Development*. No. 3–4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2017_3-4_3 (in Ukrainian)
6. Karamushka, L. I. (2014) *Mistsevyi biudzhety yak finansova osnova rozvytku terytorialnykh hromad* [Local budget as a financial basis for the development of territorial communities]. *Economic Bulletin of the University*. No. 23 (1). P. 206–210. (in Ukrainian)
7. Chuhunov, O. I. (2014) *Biudzhety mistsevoho samovriaduvannia yak instrument sotsialno-ekonomichnoho rozvytku terytorii* [Local self-government budgets as a tool for socio-economic development of territories]. *Economic Bulletin of the University*. Issue 23 (1). P. 261–266. (in Ukrainian)
8. Kvasnyi, O. R., Radelitskyi, Yu. O. (2018) *Mistsevi biudzhety v umovakh detsentralizatsii: teoretychni aspekty* [Local budgets in conditions of decentralization: theoretical aspects]. *Financial Policy*. No. 5. P. 147–153. (in Ukrainian)
9. Ministry of Finance of Ukraine. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/bjudzhet/ptsm> (in Ukrainian)
10. Kuzheliev, M. O., Plakhotniuk, V. V. (2018) *Formuvannia mistsevykh biudzhetyv v umovakh biudzhetnoi detsentralizatsii* [Formation of local budgets in the conditions of budget decentralization]. *Economic Bulletin of the University*. No. 36(1). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2018_36\(1\)_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2018_36(1)_36) (in Ukrainian)
11. Sokirko, O. S., Plakhotniuk, V. V. (2019) *Analiz stanu dokhodiv mistsevykh biudzhetyv pry realizatsii reformy biudzhetnoi detsentralizatsii* [Analysis of the state of local budget revenues during the implementation of the budget decentralization reform]. *Businessinform*. No. 7. P. 304–311. (in Ukrainian)
12. Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" dated May 21, 1997. *Verkhovna Rada of Ukraine*. 1997. No. 24. Art. 170 (in Ukrainian)
13. Kozinets, I. G. (2014) *Finansova samostiinist mistsevykh biudzhetyv: problemy zabezpechennia* [Financial autonomy of local budgets: problems of provision]. *Molodyi vchenyi*. No. 6. P. 111–114. (in Ukrainian)